

Hunyadi Mátyás uralkodása (1458–1490)

*Lombard
művész:
Mátyás és
Beatrix
márvány
portréja
(Szépművészeti
Múzeum)*

10.B

2026. jan. 20.

?

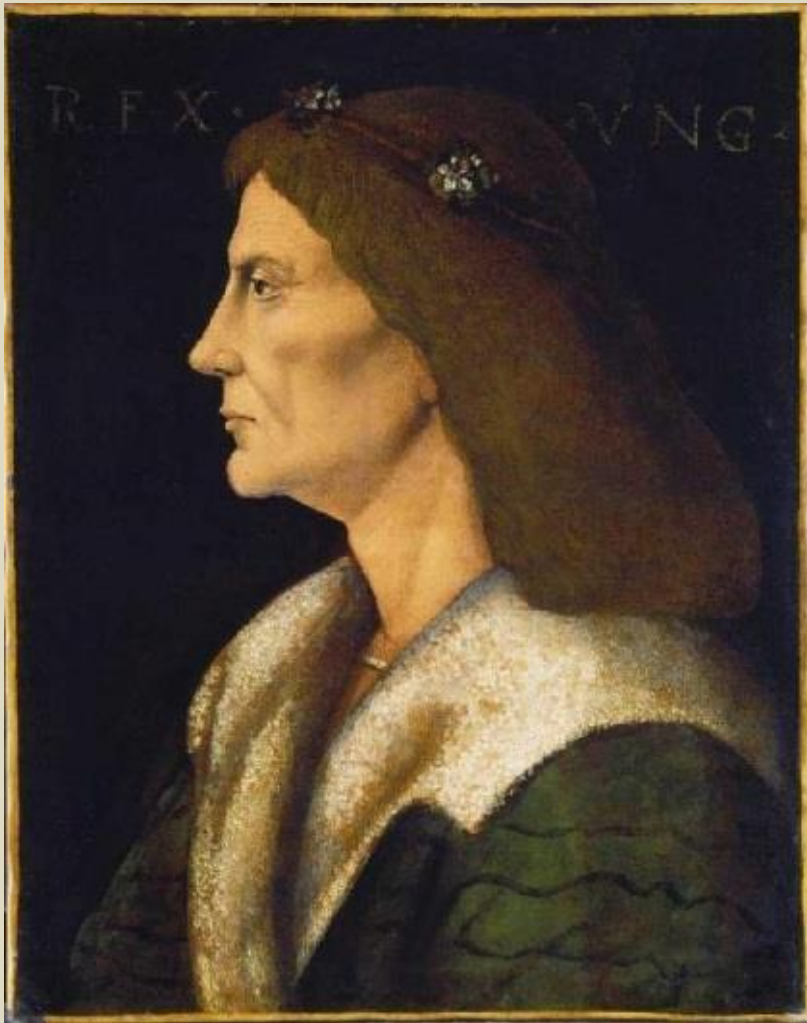
Fadrusz János kolozsvári szobra (1902)

TK 169/18.

Mátyás kolozsvári (gótikus) szülőháza

Mátyás-portrék

*Egy corvina
miniatűrása*

← ANDREA MANTEGNA (1431–1506) festménye (BTM)

MADARÁSZ VIKTOR: *Hunyadi László a ravatalon* (1859) – ??

történelmi
festészet
(romantika)

MNG

Tényanyag

1. Személye

Kolozsvár, Fadrusz Jn., szülei, Aragóniai B., nagy orr,
Bécs-agyvérzés

2. Trónra kerülése

prágai fogság

bécsújhelyi egyezmény (1463): visszaszerzése – TK 165. o.

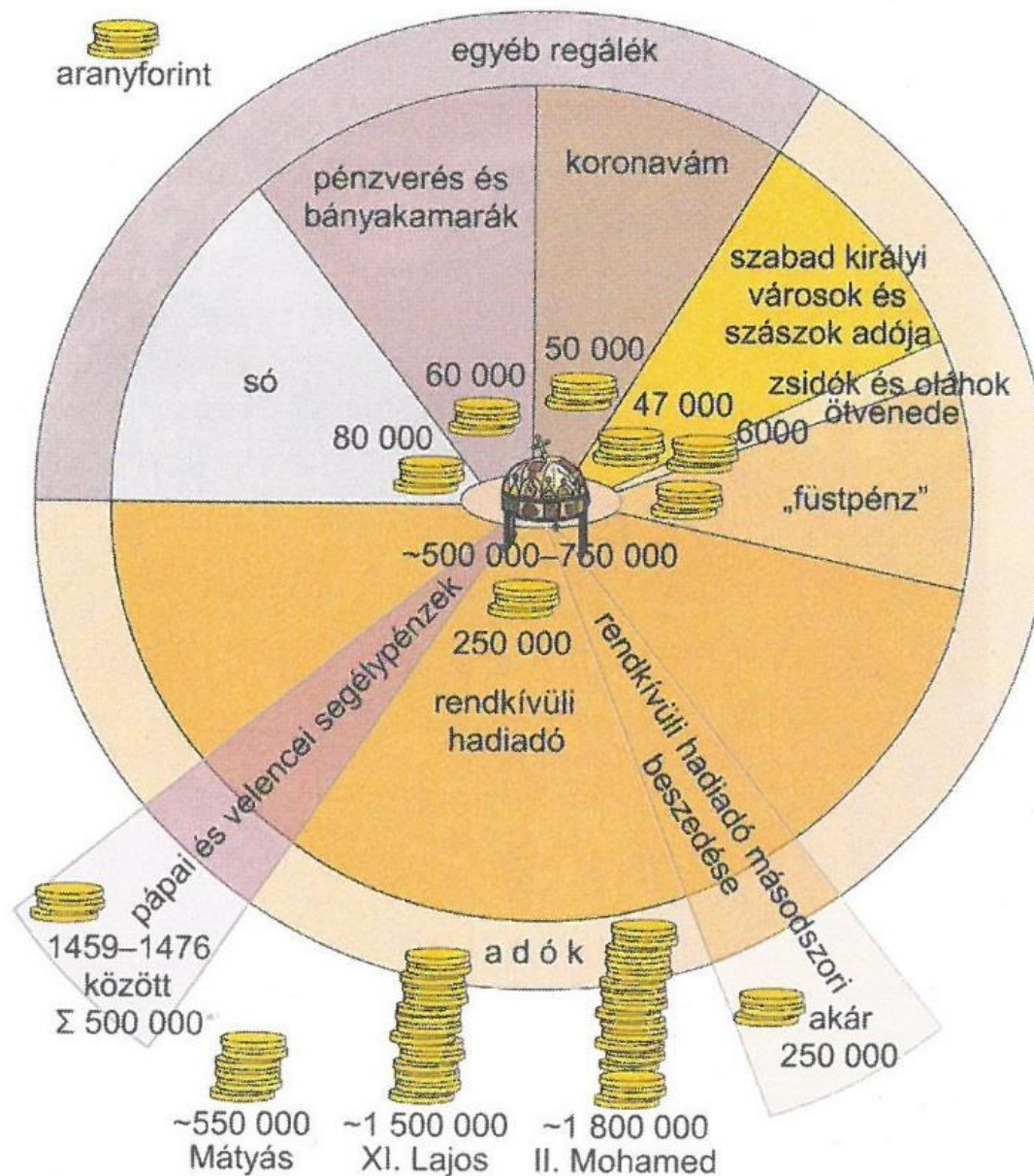
saját hívek félreállítása

bizalmasai: Báthori I., Kinizsi P.

3. Belp.

- 1463–1480: szilárd, erős, központosított állam
fekete sereg, összeesküvések
- 1480–1490: abszolút monarchia
- gazdaság (korlátlan hat. alapja): adójövedelmek > regálé > dominális
füstpénz, rendkívüli hadiadó, mire kell, eltérés Ny-tól

A királyi kincstár bevételei Mátyás uralkodása alatt – TK 166/16.

Forráselemzés – török politika

„A török nekem örökös ellenségem (...) [de] ha erőinket összehasonlítom, ezek bizony nem egyenlőek.” (Mátyás levele II. Pius pápához, 1462 körül)

„Örvendtünk, hogy megfelelő békét köthettünk egymással (...) Egyfelől méltatlannak tartottuk – miután egy vér folyik az ereinkben – felségeddel viszálykodni, és ellenség módjára szemben állnunk. Másfelől, mivel egyikünk sem látná sok hasznát a másik uralma alatt való élésnek, kölcsönös viszálykodások helyett könnyebb lenne más fejedelmek rovására bővítenünk a hatalmunk alatt álló területet.” (Mátyás levele II. Mehmed szultánhoz, 1480 körül)

Mátyás nyugati politikája: birodalomépítő tervek – TK 169/17.

?

Nagyvázsony, Kinizsi-vár

4. Külp.

- török – nincs komoly hadjárat;
Jajca, Szabács, **1479**: Kenyérmező
déli kettős végvárrendszer megerősítése
- Morvao., Szilézia elf. ↔ Cseho. nem sikerül (II. Jagelló Ulászló)
1471–1516
- **1485**: Bécs elf.
- NR-i Cs. ↔ Miksa (I. Ferd. nagyapja) lesz az

5. Reneszánsz Magyarországon

művészetpártolás (kompenzál?), Beatrix, corvinák, építkezések

6. Trónutódlás

1473, Edelpach B. → Corvin Jn.

Philostratus-kódex (OSZK)

*Philostratos (Kr. u. 3. sz.) athéni filozófus
és unokaöccse munkáit Antonio Bonfini
fordította le görögről latinra*

*Corvin János – Bécsújhely
elfoglalását ünneplő triumphus*

GALEOTTO MARZIO: Mátyás királynak kiváló, bölcs, tréfás mondásairól és tetteiről szóló könyv

„minden ételt mártásban tálalnak. A mártások váltakoznak az ételek szerint. A fiatal liba, kacska, a kappan, fácán, fogoly, seregély, melyek nagy számmal vannak errefelé, aztán a borjú-, bárány-, gödölye-, disznó- és vaddisznóhús meg mindenféle hal a maga külön mártásában úszik és fűszereződik. Az is szokás, hogy valamennyien egy tálból esznek – nem mint nálunk, mindenki külön tálból –, és senki sem használ villát, mikor a falatot fölemeli, vagy a húsba harap. ... csak a legnagyobb nehézségekkel védheti meg az ember a magyarok bőséges és gazdag táplálkozása miatt kezét és ruháját a beszennyeződéstől, mert a lecsöpögő sáfrányos lé néha az egész embert bemocskolja. ... A mártástól azonban, és különösképpen a sáfránytól körmünk és ujjunk, amivel az ételt megfogjuk, sárga lesz, ez kétségtelen. De Mátyás király, noha mindenhez a kezével nyúlt, soha nem szennyezte be magát, bármennyire elmerült a beszélgetésben. Lakomái alkalmával ugyanis vagy valamilyen komoly dolgokról volt szó, vagy tréfálkoztak, dalokat énekeltek. Mert zenészek és lantosok is vannak ám ott, akik a vitézek tetteit hazai nyelven lantkísérettel eléneklik a lakomán. A rómaiaknál volt ez szokásban, és tőlük szállt át a magyarokra.”

Mátyás-képek a történetírásban

„Életében mind az egész ország reá kiált vala Mátyás királyra, hogy ... felette igen telhetetlen vala; megnyúzá és megönné az országot a sok vámokkal és nagy rovásokkal ... De mihelyt meghala, minden ember dicsírni kezdé őtet.” (HELTAI GÁSPÁR, 1575)

„Az ilyen király csinál a maga alattvalóiból is vitézeket: a maga példájával felserkenti az alvókat és felébreszti a szunnyadókat ... Ezek a dolgok nem minden királyoknak adatnak és legfőképpen azoknak soha nem, akik a magok országát és nemzetét nem tiszta szívből szeretik s nem gyönyörködnek benne, mint Mátyás király!” (ZRÍNYI MIKLÓS)

„Ausztriai terjeszkedése: hódítás. Lényege azonban a Habsburgok fenyegető hatalmának visszaszorítása, a kelet-európai államok függetlenségét veszélyeztető törekvések fő bázisának szétrombolása, aminek Ausztria elfoglalása egyik legfontosabb katonai feltétele volt. ... Mátyásnak ... a Habsburgokkal szemben folytatott politikája lényegében helyes volt, fő vonásaiban a függetlenséget szolgálta ... egyben növelte a lehetőségét annak, hogy az ország a török ellen megújíthassa harcát.” (1965. évi tankönyv)

„A perszonálunió formájában megvalósult országegyesítések azonban nem sokat lendítettek a törökellenes összefogás ügyén ... a magasztos közcélok hangoztatása valójában a dinasztikus érdekek leplezésére szolgált ... Mátyást tekinthetjük a becsvágyó, gőgösségig öntudatos dinasztiaalapító prototípusának.” (SZAKÁLY FERENC, 1990)

Morálisan – ?

bánásmódja azokkal, akiknek trónját köszönhette (pl. Szilágyi M., Vitéz Jn.)
török veszély elhanyagolása
zsarnokság

Mátyás uralmának értékelése

„meg holt matias kiraly s el kolt az igazsagh”
(egy oklevél hátán)

életében: – / + – ?

utólag: + – ?

történész: + / – – ?

idő előtt központosított, túlságosan személyéhez kötődő monarchia
reneszánsz, pozsonyi egy.

Lorenzo Medici – ☺

Buda első hiteles ábrázolása

1493, HARTMANN SCHEDEL Világkrónikája (Nürnbergi Krónika)

?

